

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาการให้บริการสาธารณะ
ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี*
BUDDHADHAMMA INTEGRATION FOR PUBLIC SERVICE DEVELOPMENT
OF SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS
IN SUPHANBURI PROVINCE

วารินทร์ จันทรรัตน์, ธัชชนันท์ อิศรเดช, สุรินทร์ นียมามงกูร
Warin Jantarat, Thatchanan Issaradet, Surin Niyamangkoon
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: Warin_Jantarat@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการให้บริการสาธารณะ ทำนายปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะ และนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า การให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยการบริหารและหลักอริยสัจ 4 สามารถร่วมกันทำนายการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี ได้ร้อยละ 83.5 โดยองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี ควรบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาการให้บริการสาธารณะ ดังนี้ 1) บริหารบุคลากร โดยการสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และใช้หลักอริยสัจ 4 คือ ความรักในการทำงาน เพื่อปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้น 2) บริหารงบประมาณ โดยการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ และใช้หลักของอริยสัจ 4 คือ ความละเอียดรอบคอบ เพื่อสร้างความโปร่งใส 3) บริหารวัสดุอุปกรณ์ โดยการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ได้มาตรฐาน และใช้หลักอริยสัจ 4 คือ ตรวจสอบปัญหาและอุปสรรค เพื่อให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 4) บริหารจัดการ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม และใช้หลักอริยสัจ 4 ในการจัดการองค์กร เพื่อพัฒนาการทำงานให้ประชาชนได้รับประโยชน์มากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การบูรณาการ; หลักพุทธธรรม; การให้บริการสาธารณะ; องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

Objectives of this research were: to study the public service, predict factors affecting the public service, and to propose the integration of Buddhadhamma principle for development of Sub-District Administrative Organizations in Suphanburi Province, conducted by the mixed research methods, using quantitative and qualitative research.

The research findings were as follow: public service development of sub-district administrative organizations in Suphanburi Province, by overall was high level, and the management factors and Iddhipaāda that affected the prototype competency of the public service development of Sub-District Administrative Organizations in Suphanburi Province at 83.50 percent, and Buddhadhamma Integration for the public service development was as follows: 1) personnel management by recruiting personnel with knowledge and using the Iddhipaāda, which is the love of work to improve work better, 2) budget management by allocating an adequate and using the Iddhipaāda, which is the thorough to create transparency, 3) material management by providing modern, standardized materials and using the Iddhipaāda, which is the inspect study problems and obstacles to work efficiently and 4) management based on the principle of participation Integration with relevant agencies and using the Iddhipaāda, to manage the organization to develop work for the people for more benefits.

Keyword: Integration; Buddhadhamma; Public Service; Sub-District Administrative Organization

บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 โดยช่วงเวลาที่ผ่านมามีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายหลายครั้ง จนล่าสุดได้แก้ไขเพิ่มเติม ถึงฉบับที่ 7 พ.ศ. 2562 ซึ่งพบว่าเจตนารมณ์นับแต่แรกเริ่มจนถึงปัจจุบันไม่เคยเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล รองรับการกระจายอำนาจการปกครองลงสู่ประชาชนในการดำเนินการจัดบริการสาธารณะในพื้นที่ท้องถิ่นของตนเอง ภายใต้อำนาจหน้าที่และศักยภาพของตนเอง (อริสรา ป้องกัน, 2559) ภายใต้บังคับดังกล่าว ต้องดำเนินการในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ได้แก่ 1) จัด

ให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก 2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล 3) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ 4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 5) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ 7) คุ้มครอง ดูแล และบำรุง รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 8) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น และ 9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย หรืออาจจัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร บำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่าง ทางระบายน้ำ สถานที่ประชุม การกีฬา สวนสาธารณะ ส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์ อุตสาหกรรมในครอบครัว การประกอบอาชีพของราษฎร เป็นต้น (พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2562, 2562)

ที่ผ่านมาการดำเนินงานให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประสบ ปัญหาในระดับมหภาค ได้แก่ การบริหารจัดการที่ยังไม่ได้รับอิสระที่แท้จริง ข้อยกจำกัดทางกฎหมายและงบประมาณ ปัญหาเชิงโครงสร้างที่ยังเน้นการรวมศูนย์อำนาจ ขาดความชัดเจน มีความซับซ้อน สายการบังคับบัญชายาว และโครงสร้างการบริหารที่ไม่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละท้องถิ่น และปัญหาในระดับจุลภาค ได้แก่ การจัดบริการสาธารณะยังไม่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชน ไม่ครบถ้วนทุกด้าน ไม่ทั่วถึง ขาดการจัดลำดับความสำคัญ ขาดคุณภาพ ขาดความชัดเจน ขาดความเป็นธรรม และไม่เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของท้องถิ่น นอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีข้อจำกัดในการปฏิบัติงานภายใต้การควบคุมของหน่วยตรวจสอบและองค์กรอิสระต่าง ๆ ส่งผลให้ไม่สามารถคิดสร้างสรรค์ประเภทบริการสาธารณะใหม่ ๆ และรูปแบบการจัดบริการสาธารณะที่หลากหลายได้ (วุฒิสภา ต้นไชย และเอกวีร์ มีสุข, 2557) อีกทั้งปัญหาการบริหารงานภายใน ได้แก่ 1) ด้านนโยบายและแผนการบริหารท้องถิ่น เช่น การกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติ การควบคุมตรวจสอบและการประเมินผลการปฏิบัติงาน 2) ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล และ 3) ด้านการคลังของท้องถิ่น เช่น ด้านรายได้ งบประมาณ ความโปร่งใส และประสิทธิภาพในการบริหารทรัพยากรต่างๆ เป็นต้น (ยุติธรรม ปัทมะ, 2558) จึงทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กที่สุด และใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด จึงเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดบริการสาธารณะเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนและพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน สะท้อนผ่านการได้รับการบริการสาธารณะอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง (มุกรวิ ฉิมพะเนาว์, 2563) ภายใต้การบริหาร 4M's ประกอบด้วย

บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) และการจัดการ (Management) ซึ่งทุกหน่วยงานทั้งภาคเอกชนหรือภาครัฐจำเป็นต้องใช้ในการบริหารทั้งสิ้น (จันทรานี สงวนนาม, 2545) และภายใต้การบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชนจึงควรนำหลักพุทธธรรม ซึ่งเป็นหนทางสู่ความสำเร็จ 4 มาใช้ร่วมกับการบริหาร คือ หลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2559) ที่พุทธศาสนิกชนได้ยึดถือปฏิบัติต่อเนื่องมานานกว่าสองพุทธศักราช โดยผู้วิจัยได้กำหนดค่าเพื่อเปรียบเทียบให้เข้าใจง่ายขึ้น ได้แก่ ฉันทะ คือ รักหน้าที่ วิริยะ คือ มีความเพียร จิตตะ คือ เวียนเอาใจใส่ และวิมังสา คือ แก้ไขปรับปรุง ซึ่งหากองค์การบริหารส่วนตำบล นำมาใช้ควบคู่กับหลักการบริหาร 4M's จะทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนสามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนได้มากยิ่งขึ้น อันจะเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และยกระดับการพัฒนาประเทศชาติในภาพรวมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อทำนายปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี
3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยทำการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 437,831 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2564) คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากสูตรของทาร์โรวามา

เน่ (Taro Yamane, 1973) กำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน โดยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ เลือกกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 18 รูปหรือคน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารหรือกำหนดนโยบาย 2) ผู้ปฏิบัติงาน 3) ผู้รับบริการหรือประชาชน 4) นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ และ 5) นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา และการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 9 รูปหรือคน เพื่อยืนยันองค์ความรู้ในแง่ของความถูกต้องและเหมาะสมที่จะนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) จากการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ในภาพรวมทั้งฉบับได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.973

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลกลุ่มเป้าหมาย เพื่อขอเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในแต่ละพื้นที่ ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้ 400 คน และเก็บแบบสอบถามคืนได้ครบตามจำนวน คิดเป็นร้อยละ 100

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์ และดำเนินการสัมภาษณ์ตามที่ได้กำหนดไว้ จำนวน 18 รูปหรือคน โดยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบคำถามตามแนวความคิดของตนอย่างมีอิสระ หลังจากนั้นจัดให้มีการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัย จำนวน 9 รูปหรือคน เพื่อยืนยันองค์ความรู้ในแง่ของความถูกต้องและเหมาะสมที่จะนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยการวิเคราะห์

การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหลายตัวกับตัวแปรตาม 1 ตัว ว่ามีตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่ร่วมกันทำนายตัวแปรตามได้ ดังนี้

1.1 ปัจจัยการบริหาร มืองค์ประกอบของตัวแปรอิสระ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร (Man) ด้านงบประมาณ (Money) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials) และด้านการจัดการ (Management) อย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี

1.2 อิทธิบาท 4 มืองค์ประกอบของตัวแปรอิสระ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านฉันทะ (รักหน้าที่) ด้านวิริยะ (มีความเพียร) ด้านจิตตะ (เวียนเอาใจใส่) และด้านวิมังสา (แก้ไขปรับปรุง) อย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี

1.3 ปัจจัยการบริหาร และอิทธิบาท 4 ส่งผลร่วมกันต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) มาสรุปในภาพรวมและในแต่ละประเด็น เพื่อนำมาตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำข้อคิดเห็นและคำแนะนำจากการสนทนากลุ่มเฉพาะเพิ่มเติมเพื่อให้ผลการวิเคราะห์แต่ละประเด็นสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

1. การให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ได้แก่ ด้านการศึกษา ศาสนา จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.85) ด้านสาธารณสุข ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.82) ด้านคุณภาพชีวิต ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.80) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.83) ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.81) และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.85) ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี

2.1 ปัจจัยการบริหาร ที่ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 มี 3 ด้าน โดยเรียงลำดับได้แก่ ด้านการจัดการ (Management) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials) และด้านบุคลากร (Man)

โดยสามารถร่วมกันทำนายนการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี ได้ร้อยละ 81.1 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.473 + 0.416(\text{การจัดการ}) + 0.319(\text{วัสดุอุปกรณ์}) + 0.128(\text{บุคลากร})$$

2.2 หลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 มี 3 ด้าน โดยเรียงลำดับได้แก่ ด้านวิมังสา (แก้ไขปรับปรุง) ด้านจิตตะ (เวียนเอาใจใส่) และด้านฉันทะ (รักหน้าที่) โดยหลักอิทธิบาท 4 สามารถร่วมกันทำนายนการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้ร้อยละ 80.4 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.513 + 0.440(\text{วิมังสา}) + 0.215(\text{จิตตะ}) + 0.189(\text{ฉันทะ})$$

2.3 ปัจจัยการบริหารและหลักอิทธิบาท 4 ส่งผลร่วมกันต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยปัจจัยการบริหารและหลักอิทธิบาท 4 สามารถร่วมกันทำนายนการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้ร้อยละ 83.5 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.268 + 0.471(\text{ปัจจัยการบริหาร}) + 0.442(\text{หลักอิทธิบาท 4})$$

3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี มีดังนี้

3.1 บริหารบุคลากร (Man) โดยการสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะและความชำนาญ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถเรียนรู้และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้บุคลากร โดยใช้หลักของอิทธิบาท 4 คือ ความรักในการทำงาน ปฏิบัติงานด้วยความมุ่งมั่น ตั้งใจ และมีความรับผิดชอบ เอาใจใส่ ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการทำงาน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชนในพื้นที่

3.2 บริหารงบประมาณ (Money) โดยการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอและเหมาะสม ใช้งบประมาณอย่างประหยัด คัดค้าน และมีประสิทธิภาพ โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 คือ ละเอียตรอบครอบ ถี่ถ้วน เอาใจใส่ ระมัดระวังไม่ให้เกิดข้อบกพร่องและผิดพลาด เพื่อสร้างความโปร่งใสตรวจสอบได้ และพัฒนางานให้เกิดความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

3.3 บริหารวัสดุอุปกรณ์ (Materials) โดยการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่มีความทันสมัย คุณภาพได้มาตรฐาน ใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ และพร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 คือ การตรวจสอบ ศึกษาปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนคิดค้นเพื่อพัฒนาให้วัสดุอุปกรณ์สามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.4 บริหารจัดการ (Management) โดยยึดหลักการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วม และบูรณาการกับหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยการนำหลักอิทธิบาท 4 มา

ใช้ในการจัดการองค์กร เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานด้วยความมุ่งมั่น ตั้งใจ มานะพยายาม ค้นหาข้อผิดพลาด เพื่อปรับปรุง แก้ไข และนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงาน เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานองค์การบริหารส่วนตำบล อันจะส่งผลให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. การให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ได้แก่ ด้านการศึกษา ศาสนา จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก เป็นลำดับแรก รองลงมา ได้แก่ ด้านสาธารณสุข ด้านคุณภาพชีวิต ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมากตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ เพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบอย่างเพียงพอและเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐกิจ หิมะคุณ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเรียงลำดับได้คือ ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านโครงสร้างพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการบริหารจัดการและสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และด้านการวางแผนการส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัจจัยการบริหาร ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการจัดการเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากร ได้แก่ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) เป็นเครื่องมือในการจัดการ (Management) ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ พระครูปลัดชาติชาย ญาณโสภณ (ชุมเงิน) (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุของเทศบาลในจังหวัดลำพูน” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารมีอิทธิพลต่อศักยภาพผู้สูงอายุของเทศบาลในจังหวัดลำพูน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงให้เห็นว่าในการบริหารงานต้องอาศัยปัจจัย ได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของ

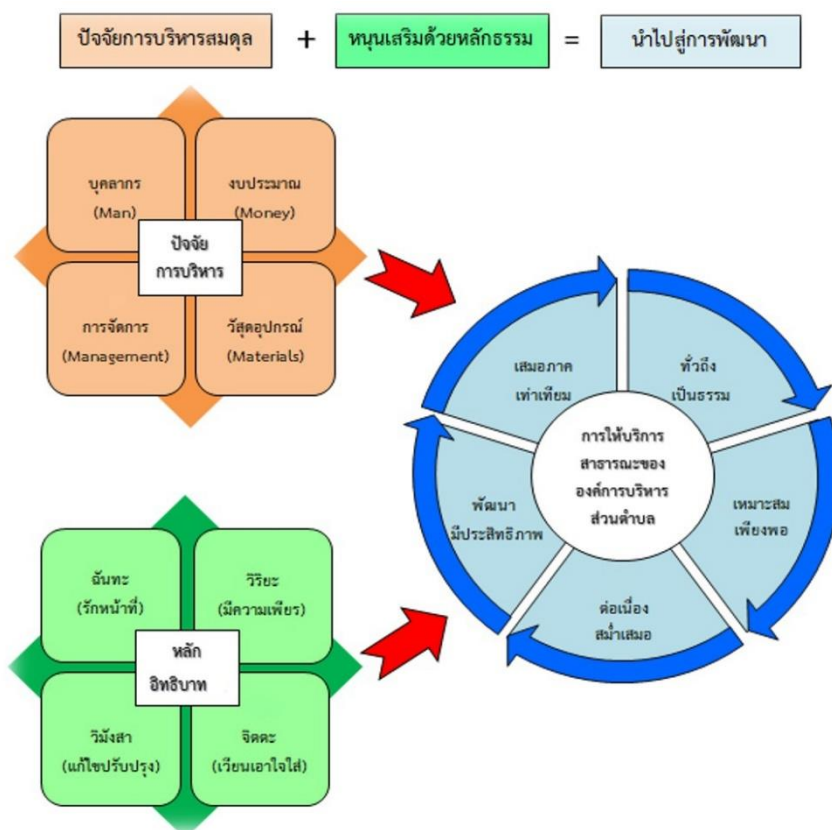
เป็นเครื่องมือในการจัดการ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วพบว่า บุคลากรนับเป็นองค์ประกอบเริ่มต้นที่สำคัญของการบริหารงาน บุคลากรจะต้องใช้ทักษะ ความรู้ และความสามารถในการบริหารจัดการงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ หรือสิ่งอื่น ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ หากบุคลากรเป็นบุคคลที่มีศักยภาพ ย่อมส่งผลให้การปฏิบัติงานขององค์กรเกิดผลสัมฤทธิ์มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ พระสมณิกธีรปญโญ (กลั่นน้อม) (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการพัฒนาศมรณะต้นแบบข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า สมรณะต้นแบบข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านประกอบด้วย 1) คนดี (Good People) 2) บริหารดี (Good Management) และ 3) งานดี (Good Job) อยู่ในระดับมากทุกด้าน และพบว่าสมรณะประจำสายงาน ส่งผลต่อสมรณะต้นแบบข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมร้อยละ 89.70 และยังสอดคล้องกับ รัชณี นาแวง (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการปฏิบัติงานด้านบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปัตตานี” ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลการปฏิบัติงานด้านบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปัตตานี อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานด้านบริการสาธารณะ ได้แก่ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้และสถานที่ ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านงบประมาณ ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านความผูกพันและการยอมรับ โดยสามารถทำนายประสิทธิผลการปฏิบัติงานด้านบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปัตตานี ได้ร้อยละ 75.60

3. หลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี แสดงให้เห็นว่าหลักอิทธิบาท 4 เป็นพุทธธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งงานทำงาน ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการผลักดันบุคลากรให้ปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้ สอดคล้องกับ เจริญชัย กุลวัฒนาพร (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 เรียงตามลำดับค่าอิทธิพลประกอบด้วย มังวิงสา: ทำงานด้วยปัญญา ฉันทะ: รักงาน วิริยะ: สู้งาน จิตตะ: ใส่ใจงาน มีผลต่อการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

4. หลักบริหาร และหลักอิทธิบาท 4 ส่งผลร่วมต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยสามารถร่วมกันทำนายการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี ได้ร้อยละ 83.5 แสดงให้เห็น

ว่าเมื่อนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ควบคู่ไปกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ส่งผลให้การดำเนินงานเพื่อให้บริการสาธารณะเกิดผลสัมฤทธิ์ดียิ่งขึ้น อันจะทำให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่ดีและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ พัทธัญพร พิพิชร โภคิน (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มผลิตภาพในการปฏิบัติราชการของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัยพบว่า การจัดการภายในองค์กร ปัจจัยต้นทุน และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 สามารถร่วมกันพยากรณ์การเพิ่มผลิตภาพในการปฏิบัติราชการ ได้ร้อยละ 65 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย



ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยสามารถสรุปแผนภาพองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย ได้ดังนี้

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี” มีกระบวนการดังต่อไปนี้

ปัจจัยการบริหารสมดุล + หนุนเสริมด้วยหลักธรรม = นำไปสู่การพัฒนา

ปัจจัยการบริหารสมดุล หมายถึง กระบวนการบริหารงาน หรือการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ ประกอบด้วย ด้านบุคลากร (Man) ด้านงบประมาณ (Money) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials) และด้านการจัดการ (Management) ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน จะขาดอย่างหนึ่งอย่างใดเสียมิได้ แต่ถ้าพิจารณาถึงหลักการแล้ว บุคลากรนับเป็นองค์ประกอบเริ่มต้นของการบริหารงาน เพราะเป็นผู้ใช้หรือจัดการบริหารงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และดำเนินงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้

หนุนเสริมด้วยหลักธรรม หมายถึง การบูรณาการ หรือการผสมผสานหลักพุทธธรรม ได้แก่ หลักอริยสัจ 4 ประกอบด้วย ด้านฉันทะ (รักหน้าที่) ด้านวิริยะ (มีความเพียร) ด้านจิตตะ (เวียนเอาใจใส่) และด้านวิมังสา (แก้ไขปรับปรุง) เพื่อให้บุคลากรหรือองค์กรขับเคลื่อนการปฏิบัติงานให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลสัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นำไปสู่การพัฒนา หมายถึง การดำเนินการ หรือการจัดกิจกรรมหรือ ภายใต้หลักการบริหารโดยบูรณาการหลักพุทธธรรม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล บนพื้นฐานสำคัญ ได้แก่ 1) เสมอภาค เท่าเทียม 2) ทัวถึง เป็นธรรม 3) เหมาะสม เพียงพอ 4) ต่อเนื่อง สม่ำเสมอ และ 5) พัฒนา และมีประสิทธิภาพ เพื่อทำให้การปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ และประชาชนโดยส่วนรวมได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ควรกำหนดนโยบายเพื่อบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดทำบันทึกข้อตกลงการให้ความร่วมมือเพื่อสนับสนุนบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ วิชาการ ฐานข้อมูล และอื่น ๆ ให้กับองค์การบริหาร

ส่วนตำบลในการดำเนินงานจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น

2. สำนักงานท้องถิ่นประจำจังหวัด ควรกำหนดหลักเกณฑ์ในการตรวจติดตามและประเมินผลการดำเนินงานจัดทำบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้การปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมีมาตรฐานเท่าเทียมกัน

3. ผู้กำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีมาตรการในการควบคุมและกำกับดูแลให้องค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติงานตามมาตรฐานการให้บริการสาธารณะอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง

4. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรกำหนดให้นำหลักพุทธธรรมมาใช้บูรณาการการบริหารงาน เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้สัมฤทธิ์และผลบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติงานเฉพาะเพื่อให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรค ในการดำเนินงานเพื่อจัดทำบริการสาธารณะตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบล สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องราบรื่น ภายใต้กฎระเบียบและหน่วยงานตรวจสอบต่าง ๆ

2. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดประกวดองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความเป็นเลิศในการจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อถอดองค์ความรู้และเป็นต้นแบบในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ๆ

3. สำนักงานท้องถิ่นประจำจังหวัด ควรจัดเวทีสัมมนาการให้บริการสาธารณะตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้ และพัฒนาการให้บริการสาธารณะ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรจัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในการนำหลักพุทธธรรมมาปรับใช้ในการบริหารงาน เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถปฏิบัติงานให้บริการสาธารณะได้ดียิ่งขึ้น

5. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรจัดให้มีกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร การรวมกลุ่มเพื่อฝึกอาชีพ การส่งเสริมการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์หรือสินค้าของชุมชน การช่วยเหลือและเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย และการควบคุมและแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อยกระดับการให้บริการสาธารณะได้ตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลของแต่ละจังหวัด ภูมิภาค หรือทั้งประเทศ เพื่อกำหนดเป็นแนวนโยบายในการบริหารงานเพื่อพัฒนาการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวม
2. ควรมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนาการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป
3. ควรมีการศึกษาวิจัยหลักพุทธธรรมอื่น ๆ เช่น อริยสัจ ๔ สังคหวัตถุ ๔ ในการพัฒนาการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการกับหลักศาสตร์สมัยใหม่เพื่อพัฒนาการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จันทรานี สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.
- เจริญชัย กุลวัฒนาพร. (2564). *รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ* (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูปลัดชาติชาย ญาณโสภโณ (ชุมเงิน). (2563). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุของเทศบาลในจังหวัดลำพูน* (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2559). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 34). กรุงเทพฯ: มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต).
- พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2562. (2562, 16 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนที่ 50 ก. หน้า 158.
- พระสมณีก ธีรปญโญ (กลั่นน้อม). (2564). *โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการพัฒนาสมรรถนะต้นแบบข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี* (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พัทธัญพร พิพิธวโรคิน. (2564). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มผลิตภาพในการปฏิบัติราชการของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มุกกรวี ฉิมพะเนาว์. (2563). การศึกษานโยบายสาธารณะกับมุมมองเชิงวาทกรรม. *วารสารมจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(4), 293-305.
- ยุติธรรม ปัทมะ. (2558). การปฏิรูปการปกครองส่วนท้องถิ่น (*The Local Administrative Reform*). กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- รัชณี นาแ้ว. (2563). ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปัตตานี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*, 12(2), 394-410.
- รัฐกิจ หิมะคุณ. (2557). การบริหารจัดการกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.). *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 17(1), 151-164.
- วุฒิสาร ตันไชย และเอกวีร์ มีสุข. (2557). ปัญหาการจัดบริการสาธารณะของท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2564). ประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล. สืบค้น 23 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/>.
- อริสรา ป้องกัน. (2559). การบริหารจัดการที่ดีในการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเขตพื้นที่ภาคเหนือ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคม ศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 6(2), 314-325.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis* (3rd. ed.). Tokyo: Harper International Education.